

ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΜΝΗΜΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

A. ΜΟΥΣΕΙΑΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΙ

1. Μουσείον Βόλου. Κατά τὸ πρῶτον ἐξάμηνον καὶ περὶ τὰ τέλη τοῦ ἔτους συνετηρήθησαν ἰδίᾳ τὰ πολλὰ χαλκᾶ καὶ ἄλλα μετάλλινα ἀντικείμενα. Κατ' ἐξοχὴν μᾶς ἀπησχόλησεν ἡ συντήρησις καὶ κατὰταξις τῶν ἀφθόνων εὐρημάτων ἐκ τῶν ἐν Φίλιᾳ (ἱερὸν Ἄθηνᾶς Ἰτωνίας) ἀνασκαφῶν τῆς Ὑψηρείας, αἵτινες διεκόπησαν ἐφέτος.

2. Ἀρχαιολογικὴ Συλλογὴ Φαρσάλων. Κατεβλήθη προσπάθεια στεγάσεως τῆς μικρᾶς συλλογῆς λιθίνων ἀρχαίων, ἅτινα ἀπόκεινται εἰς ἀποθήκην τοῦ Δήμου Φαρσάλων, ἐν μέρει δὲ καὶ εἰς τὸ προαύλιον τοῦ Γυμνασίου.

3. Μουσείον Λαρίσης. Περιορισμέναι ἐργασίαι μεταφορᾶς καὶ ταξινομήσεως λιθίνων ἀρχαίων, ἅτινα ἐτοποθετήθησαν εἰς νέον ὑπόστεγον, κατασκευασθὲν κατὰ μήκος τοῦ δυτικοῦ τοίχου τῆς αὐλῆς τοῦ Μουσείου. Ἐπὶ πλέον ἐταξινομήθησαν παλαιὰ εὐρήματα τῶν γερμανικῶν ἐν Θεσσαλίᾳ ἀνασκαφῶν, ἅτινα κατελάμβανον μέχρι τοῦδε μέγα μέρος τοῦ χώρου τοῦ γραφείου τοῦ Μουσείου.

B. ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΑΙ

Τακτικαὶ ἀνασκαφικαὶ ἔρευναι ἐγένοντο κυρίως ἐν Τρικάλοις, δαπάναις τῆς Ὑψηρείας, καὶ ἐν Σέσκλῳ, ὅπου συνεχίζονται αἱ ἀνασκαφαὶ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας (βλ. τὸ Ἔργον 1965, σ. 12 κ.έ.). Δύο ἀξιόλογοι ἰδιωτικαὶ ἀνασκαφαί, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν ἡμῶν, ἐνηργήθησαν ἐν Προέρνῃ ἀφ' ἐνὸς (Νέον Μοναστήριον Δομοκοῦ) καὶ ἐν θέσει «Μαγούλα Τσαπόχα», παρὰ τὴν Καρδίταν.

Ἐντελῶς περιορισμέναι ἀνασκαφαὶ πρὸς διάσωσιν ἀρχαίων, τυχαίως ἀποκαλυφθέντων, ἐγένοντο ἐπίσης ὑφ' ἡμῶν παρὰ τὸ χωρίον Ἁγίου Ἀντωνίου Φαρσάλων καὶ ἐντὸς τῆς πόλεως τῶν Φαρσάλων.

1. Ἀνασκαφαὶ ἐν Τρίκκῃ

Αἱ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1964 ἀρξάμεναι συστηματικαὶ ἀνασκαφαὶ ἐντὸς τῆς πόλεως τῶν Τρικάλων (βλ. ΑΔ 20 (1965): Χρονικά, σ. 311 κ.έ.), πρὸς ἀποκάλυψιν τοῦ Ἀσκληπείου τῆς ἀρχαίας Τρίκκης,

συνεχίσθησαν καὶ κατὰ τὸ παρὸν ἔτος¹, εἰς τὸν αὐτὸν περίπου χρόνον. Κατὰ τὰς περυσινὰς ἐργασίας εἶχεν ἀποκαλυφθῆ σημαντικὸν μέρος δρομικοῦ κτηρίου ἑλληνιστικῶν χρόνων, περισωθέντος ὁμοῦ εἰς μετασκευὴν τοῦ 2ου μ.Χ. αἰῶνος, τὸ ὁποῖον ἐθεωρήσαμεν στοᾶν ἢ παραπλήσιον δημόσιον οἰκοδόμημα τῆς ἀρχαίας Τρίκκης. Τὸ ἀποκαλυφθὲν μήκος τοῦ μεγάλου αὐτοῦ κτηρίου ὑπερέβαινε τὰ 34 μ., τὸ δὲ πλάτος εἶναι ἐξωτερικῶς 12.50 μ., ἐνῶ αἱ λοιπαὶ διαστάσεις καὶ ἡ ὄλη διάταξις παραμένουν ἄγνωστοι.

Αἱ ἐφετεινὰ ἐργασίαι ἔλλειψαι χώρου πρὸς σκαφήν (διότι ὁ ἐξ ἀπαλλοτριώσεως διαθέσιμος εἶχεν ἐξαντληθῆ πέρυσιν) περιορίσθησαν κατ' ἀνάγκην ἐντὸς ὁδῶν, πλατειῶν καὶ ἐνίοτε καὶ ἰδιωτικῶν οἰκοπέδων (τῇ συμπαράστασει τοῦ Δημάρχου Τρικκαίων κ. Ἰω. Μάτη καὶ ἐνίοτε μετὰ τὴν ἀνοχὴν τῶν ἰδιοκτητῶν).

Κύριος σκοπὸς μας ἦτο ἡ ἐξακριβωσις τῆς πρὸς Δ., δηλαδὴ πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τοῦ ναοῦ τῆς Φανερωμένης καὶ τὴν Ἀκρόπολιν, συνεχίας τοῦ κτηρίου καὶ ἔπειτα ὁ ἔλεγχος τοῦ ἐσωτερικοῦ χώρου, ὃν περιέβαλλον αἱ εἰκαζόμεναι «στοαί» καὶ ἡ ἀναζητήσις ἐπιγραφικῶν ἢ ἄλλων τεκμηρίων περὶ τοῦ προορισμοῦ τοῦ κτίσματος.

Ὁ κύριος τομεὺς τῶν ἀνασκαφῶν, κατὰ τὸ τέρμα τῆς ὁδοῦ 25ης Μαρτίου (ἧτις ἀπεκλείσθη), ἦτο τάφος μήκους 13 καὶ πλάτους μέχρι 11 μ. Παρὰ τὰς δυσχερείας, τὰς ὁποίας ἀντεμετώπισαμεν ἐκ τῆς ὑπάρξεως εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ ἀγωγῶν τοῦ κεντρικοῦ δικτύου ὑδρεύσεως, καλωδίων καὶ βόθρων, τὰ πορίσματα ὑπῆρξαν ἐνθαρρυντικὰ καὶ ἡ σκαφὴ ἔφθασε μέχρι τοῦ στερεοῦ ἐδάφους, ἧτοι εἰς βάθος 5 μ. περίπου. Τὸ κατώτατον στρώμα, πάχους 0,20 - 0,54 μ., περιεῖχε λείψανα τῆς πρώϊμου Χαλκοκρατίας καὶ τῆς μέσης (μονόχρωμος κεραμικὴ, μᾶλλον χονδροειδῆς — ἐλάχιστα ἐντόπια «Μινύεια»). Τὸ ἐπόμενον στρώμα, πάχους μόλις 0,16 - 0,33 μ., ἀνήγετο εἰς τὴν Μυκηναϊκὴν Περίοδον (ΥΕ III), ὡς ἐδείκνυον χαρακτηριστικὰ γραπτὰ ὄστρακα (εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ στρώματος καὶ τινα Πρωτογεωμετρικὰ). Ὑπεράνω τοῦ στρώματος αὐτοῦ εὐρέθη στρώσις ποταμίων χαλίκων καὶ χονδρῆς ἄμμου (πάχους 0,15 - 0,24), τὴν ὁποίαν θεωροῦμεν προελθοῦσαν ἐκ πλημμύρας τοῦ Ληθαίου ἢ ἐπεκτάσεως τῆς κοίτης μέχρι τοῦ σημείου αὐτοῦ.

1. Κατὰ τὴν ἀνασκαφήν, πλὴν τοῦ Ἐπιμελητοῦ κ. Ἀ. Λιάγκουρα, ἐβοήθησαν ἡ ἀρχαιολόγος δ. Τ. Παλαζαφεῖρη, ὁ ἐνθουσιώδης πτυχιούχος τῆς Ἀρχαιολογίας κ. Γεώργιος Ζιάκας, ὁ τεχνίτης κ. Μ. Νικολαράκης καὶ ὁ συγκολλητὴς κ. Γ. Μαρίνης. Θερμὴ ὑπῆρξε καὶ ἐφέτος ἡ συμπαράστασις καὶ βοήθεια τῆς «Φιλαρχαίου Ἑταιρείας Τρίκκης», καθὼς καὶ τοῦ Δημάρχου Τρικκαίων.